Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A fiatalokkal szembeni egyenlő bánásmód a munkaerőpiacon

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2023/C 293/08)

Előadó: **Michael McLoughlin**

Közgyűlési határozat:	2022.1.20.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 52. cikkének (2) bekezdése
	saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2023.5.31.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2023.6.15.
Plenáris ülésszak száma:	579.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	217/0/6

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az EU-ban a minimálbérek megfelelőségéről szóló, legutóbbi irányelv nem foglalkozott érdemben az „ifjúsági minimálbér” kérdésével. Nem javasolt egyetemes megközelítést, éppen ellenkezőleg: horizontális keretként figyelembe veszi a különböző hagyományok és kiindulási pontok mentén kínált megoldásokat, és megerősítette úgy a szociális partnerek, mint a kollektív tárgyalások szerepét. Így az „ifjúsági minimálbéreket” a különböző tagállamokban eltérően kezelik, amit fontos figyelembe venni. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság, a tagállamok és a szociális partnerek az irányelvvel összhangban és az EU-n belüli szociális párbeszéd megerősítéséről szóló javasolt tanácsi ajánlás szellemében vizsgálják meg ezt a kérdést. Az EGSZB arra kéri a tagállamokat és a szociális partnereket, hogy mérlegelési jogkörüket megkülönböztetéstől mentesen gyakorolják.

1.2. Az EGSZB véleménye szerint az ifjúság európai éve (2022) lehetőséget kínált a fiatalokra hatást gyakorló, jelentős kérdések vizsgálatára, valamint olyan jelentős szakpolitikai kezdeményezésekre, amelyek jótékony hatással vannak a fiatalok társadalmi helyzetére, vagy céljuk, hogy befolyásolják azt. Tekintettel a fiatalok sikeres munkaerőpiaci részvételének fontosságára, első részvételüknek pozitívnak kell lennie, az olyan intézkedések pedig, amelyek a fiatalokat kizárólag az életkoruk alapján részesítik kevésbé kedvező bánásmódban, kontraproduktívak. E tekintetben az EGSZB üdvözli a készségek európai évét, amelyet hivatalosan 2023. május 9-én indítottak el, és amely politikai lendületet ad az egész életen át tartó tanuláshoz és az EU 2030-ra kitűzött szociális céljainak eléréséhez.

1.3. A munkanélküli ellátások és támogatások fiatalokra vonatkozóan differenciált szabályai alakíthatják a fiatalok munkaerőpiaci helyzetét, és befolyásolhatják azt, hogy mennyire tudják gyakorolni az Unión belüli szabad mozgáshoz való jogukat. A tagállamok hatáskörébe tartozik szociális biztonsági rendszereik szerkezetének és tartalmának meghatározása. Az EGSZB arra kéri őket, hogy ennek során tartsák tiszteletben a megkülönböztetésmentesség elvét, különösen a szabad mozgás esetében. Az EGSZB azt ajánlja, hogy tovább foglalkozva a kérdéssel az Európai Bizottság szorosan működjön együtt a tagállamokkal és a szociális partnerekkel az adatok és a nemzeti gyakorlatok összegyűjtése érdekében, figyelembe véve az EU-n belüli szociális párbeszéd megerősítéséről szóló, újonnan javasolt tanácsi ajánlást is.

1.4. A fiataloknak kínált szakmai gyakorlatok sokszor döntő lépésnek számítanak a szakmába történő beilleszkedésük során. A nem fizetett vagy másfajta ellentételezést nem nyújtó szakmai gyakorlatok nagyon negatív hatással lehetnek a fiatalok munkaerőpiaci tapasztalataira. Utalunk az EGSZB 2022. decemberi plenáris ülésén elfogadott állásfoglalásra, valamint az Európai Parlament állásfoglalására, és javasoljuk, hogy a többi uniós intézmény és szerv – köztük az Európai Bizottság – az ifjúság európai évét követően a fiatalok iránti elkötelezettsége kézzelfogható szimbólumaként fordítson nagyobb figyelmet erre a kérdésre. Előfordulhat, hogy a rövidtávú szakmai gyakorlatok, valamint a hivatalosan elismert és

elfogadott tanulmányi gyakorlatok nem járnak fizetéssel. A hosszabb távú szakmai gyakorlatok azonban – a fizetett munkavállalók által végzett munkához hasonlóan – fizetéssel kell, hogy járjanak. Az Eurobarométer felmérés szerint a gyakornokok többsége javadalmazásban részesült, és hozzáfért a szociális védelemhez ([1]).

1.5. Az ifjúság európai éve és más kezdeményezések nyomán a közelmúltban nagyobb hangsúlyt kaptak az ifjúsággal kapcsolatos kérdések. Az egyik javaslat egy uniós ifjúsági teszt ötlete volt, amely általánosan érvényesítené az összes új szakpolitika fiatalokra gyakorolt hatásának értékelését. Az Európai Ifjúsági Fórum is támogatta ezt az elgondolást, amelyről az EGSZB 2022-ben véleményt fogalmazott meg. Az EGSZB határozottan támogatja ezt szakpolitikai döntéshozatalhoz való megközelítést, ahogy ezt a 2022-es véleményében ([2]) is kifejtette.

1.6. A Covid19-válság és az ukrajnai háború jelentősen aláásta az európai gazdaságot. Jóllehet a vállalatok mindent megtettek a foglalkoztatás fenntartása érdekében, ez következményekkel járt az európai polgárokra és különösen a fiatalokra nézve.

1.7. A szakmai gyakorlat a munkaerőpiacra való belépés fontos kapujává vált a fiatalok számára. A munkaerőpiacra való belépés megkönnyítése érdekében a szakmai gyakorlatoknak színvonalas ismeretanyagot és megfelelő munkakörülményeket kell nyújtaniuk, és nem helyettesíthetik a rendes munkaviszonyt, illetve nem lehetnek az elhelyezkedés előfeltételei. A jelenlegi helyzetben egyre nagyobb aggodalomra ad okot, különösen a fiatalok körében, hogy az egészségügyi válság és az ukrajnai háború hatásai a gyakornokok körülményeinek romlásához vezethetnek. Az Európai Bizottság célja annak ellenőrzése, hogy a szakmai gyakorlatok minőségi keretrendszerét megfelelően hajtják-e végre.

2. **Bevezetés**

2.1. A 2022-es évet az ifjúság európai évének nyilvánították, és az EGSZB a vonatkozó véleményében azt javasolta, hogy ez az év a fiatalok számára kulcsfontosságú politikai területekre összpontosítson, túlmutatva a puszta rendezvényeken és promóciós lehetőségeken. A fiatalok hasonló érzéseknek és nézeteknek adtak hangot, különös tekintettel az európai év bemutatásának meglehetősen elhamarkodott módjára. A fiataloknak a munkaerőpiacra való belépéssel és a munkaerőpiacon való részvétellel kapcsolatos tapasztalata egyértelműen az egyik kritikus szakpolitikai kérdés e generáció számára, nemzeti és európai szinten egyaránt.

2.2. A Covid19 utáni világban új hangsúly helyeződik a munkaerőpiac változó igényeire, az új munkavégzési formákra, az új készségekre, a munkahelyre való visszatérés jelentette kihívásra és a potenciális hibrid környezetre, az ezzel járó minden lehetőséggel és kockázattal együtt. Ennél is fontosabb, hogy tudjuk: a fiatalok sokat szenvedtek a Covid19-világjárvány idején, és részben emiatt lett 2022 az ifjúság európai éve. A fiatalok életéből a világjárvány idején személyes és társadalmi fejlődésük tekintetében néhány rendkívül fontos mérföldkő kimaradt. A világjárvány mindemellett jelentős hatással volt a fiatalok oktatására és munkaerőpiaci részvételére is.

2.3. Az Európai Uniónak a fiatalokkal kapcsolatban számos releváns politikája van, amelyek biztosítják a lehető legteljesebb mértékű társadalmi bevonásukat és azt, hogy ugyanolyan lehetőségekkel rendelkezzenek, mint a társadalom többi része. A 2016. évi pozsonyi nyilatkozatban az EU vezetői arra szólítottak fel, hogy mindenki számára ígéretes gazdasági jövőt kell teremteni, meg kell őrizni életformánkat, és jobb lehetőségeket kell biztosítani a fiatalok számára. Hasonlóképpen a szociális jogok európai pillérének preambuluma kimondta, hogy a „jelentős egyenlőtlenségek, a tartós munkanélküliség, az ifjúsági munkanélküliség vagy a nemzedékek közötti szolidaritással kapcsolatos kihívások, gyakran nagyon hasonlóak a különböző tagállamokban, bár a mértékük különböző”.

2.4. Az Európai Unióban a fiatalokkal kapcsolatos legfontosabb politika az EU ifjúsági stratégiája. A stratégia fő célja a fiatalok pozíciójának erősítése és ellenálló képességük növelése három cselekvési területre: a bevonásra, az összekapcsolásra és a felhatalmazásra összpontosítva. A stratégia elismeri, hogy a demokrácia működése és a társadalom egésze szempontjából létfontosságú, hogy a fiatalok a demokratikus életben is részt vehessenek. A „bevonás” területén az EU ifjúsági stratégiájának célja, hogy támogassa a fiatalok érdemi polgári, gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai részvételét. A stratégia a fiatalok mobilitását olyan lehetőségnek tekinti, amely lehetővé teszi számukra, hogy:

— fejlesszék és erősítsék személyes, társadalmi és állampolgári kompetenciáikat,

— fejlesszék kritikus gondolkodásukat és kreativitásukat,

— javítsák foglalkoztathatóságukat,

([1]) Egy közelmúltbeli Eurobarométer felmérés*Integration of young people into the labour market with particular focus on traineeships,* April 2023, Eurobarometer survey (europa.eu).

([2]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Uniós ifjúsági teszt (saját kezdeményezésű vélemény)(HL C 486., 2022.12.21., 46. o.).

— aktív európai polgárrá váljanak.

2.5. Az EU ifjúsági stratégiája külön elismeri az ifjúsági munka katalizátorként betöltött szerepét a fiatalok felelősségvállalásának ösztönzésében, és kijelenti, hogy az ifjúsági munka egyedülálló előnyökkel jár a fiatalok felnőttkorba lépésében azáltal, hogy biztonságos környezetet biztosít számukra az önbizalom megszerzéséhez és a nem formális tanuláshoz ([3]).

2.6. Az EGSZB hangot adott azon véleményének, hogy a stratégiának az ágazatközi megközelítésre kell összpontosítania, holisztikusan kell szemlélnie a fiatalokat, valamint szükségleteiket és jogaikat valamennyi szakpolitikai területen, és hogy az új uniós ifjúságügyi koordinátornak kell elsősorban az ágazatközi munkát irányítania. Kifejezte továbbá azt az óhaját, hogy az EU ifjúságpolitikáját integrálják az európai szemeszter folyamatába, hogy nagyobb hangsúlyt kapjon a megvalósítás, elsősorban az ágazatközi területeken ([4]).

2.7. Az EGSZB szerint más releváns uniós szakpolitikai területeket, köztük a foglalkoztatást, az oktatást, az egészséget, a migrációt és az egyenlőséget illetően a stratégiának törekednie kellene ágazatokon átívelő munkára. Az EGSZB emellett javasolta, hogy a stratégia fordítson nagyobb figyelmet a fiatalokat érintő foglalkoztatási és oktatási kérdésekre, különösen a munka jövőjével kapcsolatos vita, valamint a készségfejlesztés és más olyan társadalmi kérdések kapcsán, mint a mentális egészség és az egyenlőség.

3. **A fiatalok, a munkaerőpiac és a készségek**

3.1. A munkaerőpiac vizsgálatakor általában nagy figyelmet kapnak a fiatalok és foglalkoztatási kilátásaik. Ez elsősorban azért van így, mert azok a korai tapasztalatok, amelyekkel az emberek a munkaerőpiaci részvételükkel kapcsolatban szembesülnek, tartós hatással lehetnek későbbi éveikre. Ez különösen igaz a korai iskolaelhagyásra. Az iskolából való lemorzsolódás érinti a fogyatékossággal élők közel 20 %-át is, ami több mint kétszerese a többi 18–24 év közötti fiatalnak ([5]). A Covid19–világjárvány és az előző pénzügyi válság kapcsán azt is megfigyelhettük, hogy a fiatalok kiszolgáltatottabbak a gazdasági sokkoknak és visszaeséseknek, gyakran elsőként veszítik el állásukat, olyan ágazatokban dolgoznak, mint a szolgáltatások, és túlreprezentáltak a bizonytalan foglalkoztatásban. Az ILO megállapításai szerint az internetes munkavégzési platformokon dolgozók többsége 35 év alatti, és a fiatal munkavállalók nagyobb bizonytalanságban dolgoznak. A görög idegenforgalmi ágazat foglalkoztat a legnagyobb arányban fiatal munkavállalókat, akiket a világjárvány súlyosan érintett. Spanyolországban, Olaszországban és Portugáliában rendkívül magas (több mint 60 %) az ideiglenes szerződés keretében foglalkoztatott fiatalok aránya, ami válság esetén a munkanélküliség gyors megugrásához vezethet.

3.2. Jelenleg azt kell prioritásnak tekintenünk, hogy helyreállítsuk az európai gazdaságot, méghozzá a nemzeti helyreállítási terv ([6]) következetes végrehajtása és olyan feltételek megteremtése révén, amelyek lehetővé teszik a vállalkozások számára, hogy újra növekedésnek induljanak és minőségi munkahelyeket teremtsenek. Egy olyan időszakban, amikor a vállalatok munkaerőhiánytól szenvednek, nem találnak szakembereket, és komoly munkaerő-felvételi nehézségekkel küzdenek, érdekükben áll, hogy minden emberben, így a fiatalokban rejlő potenciált is kiaknázzák.

3.3. A legtöbb ember, de különösen a fiatalok számára a munkalehetőségek és a megfelelő készségek jelentik a biztos élet és a kilátások egyik elsődleges forrását. A Covid19-világjárvány következményei és az ukrajnai háború hatásai nemcsak a polgárokat, hanem a vállalkozásokat is érintették, aláásva értékteremtési és munkahelyteremtési képességüket, valamint a hatékony munkahelyváltás lehetőségét.

3.4. Láthatjuk, hogy azok a fiatalok, akik közép, illetve felsőfokú iskoláik után nem tudnak elhelyezkedni, a későbbi években nehézségekkel küzdhetnek. A munkanélküliség kihívást jelent mindenkinek, aki azzal szembesül, e kihívások mégis sokkal nagyobbak lehetnek azon fiatalok számára, akik esetleg nem rendelkeznek a gyorsan változó munkaerőpiacon való előrejutáshoz szükséges kapcsolatokkal. Azt is megállapíthatjuk, hogy ha a társadalom aránytalanul nagy részének nincs munkája, az hatással van a társadalmi kohézióra és a demokratikus értékeinkre, és szélsőséges körülmények között potenciális társadalmi zavarokhoz vezethet, ami a fejlődő világ egyes részein már megtörtént.

([3]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság – Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra az ifjúság európai évéről (2022) (COM(2021) 634 final – 2021/0328(COD))(HL C 152., 2022.4.6., 122. o.).

([4]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság – Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra az ifjúság európai évéről (2022) (COM(2021) 634 final – 2021/0328(COD))(HL C 152., 2022.4.6., 122. o.).

([5]) https://www.disability-europe.net/downloads/1046-ede-task-2-1-statistical-indicators-tables-eu-silc-2018.

([6]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Hogyan garantálható a tisztességes munka a fiatalok számára, és hogyan biztosítható a NEET-fiatalok bevonása a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek megfelelő kidolgozása révén? (saját kezdeményezésű vélemény)(HL C 152., 2022.4.6., 27. o.) NEET-fiatalok és nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek.

3.5. Ezért fontos, hogy a fiatalokkal szembeni egyenlő bánásmód a polgári és demokratikus részvétel iránti szélesebb körű igény részeként jelenjen meg a munkaerőpiacon. Ugyanúgy, ahogy mi szükségesnek látjuk, hogy a fiatalok a közösség tagjai legyenek, és aktív polgárként vegyenek részt a sporttevékenységekben, a polgárság fontos eleme az a képességük is, hogy megértsék szerepüket és helyüket a munkaerőpiacon, és valóban kiálljanak az érdekeikért. A munkaerőpiacnak a nemzedékek közötti szolidaritás helyszínévé kell válnia, ahol megfelelő a munka és a magánélet egyensúlya, és az emberek érezhetik, hogy hozzájárulnak a társadalomhoz. Míg az ifjúsági munkanélküliség sok országban strukturális probléma, Spanyolországban például – a nyugdíjrendszer fenntarthatósága érdekében – támogatást nyújtanak a késői nyugdíjba vonuláshoz (12 000 EUR-ig). Ahogy a vélemény rámutat, a gazdaság így azt kockáztatja, hogy a fiatalok által biztosított nagyobb termelékenységet nem tudja felszívni. Ráadásul vannak olyan munkák, amelyeket 65 éves kor felett rendkívül nehéz elvégezni.

3.6. Gazdasági szinten a magas ifjúsági munkanélküliség és a vállalati szintű hatékony, generációk közötti megközelítések hiánya alacsonyabb termelékenységhez vezethet, mivel kevesebb fiatal munkavállaló hoz új készségeket és innovációt a termelési folyamatokba. Számolni kell azokkal a gazdasági költségekkel is, amelyek a munkanélküliek nagy száma miatt az államot terhelik az elmaradt adóbevételek, a jóléti kifizetések és a kapcsolódó rendszerek költségei formájában. Az Eurofound megállapította, hogy a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok (NEET-fiatalok) gazdasági költségei a régióban 2011-ben 153 milliárd EUR körül voltak. Ezeket az aggályokat a *Bizonytalan munka és mentális egészség* című EGBSZ-vélemény ([7]) és a *Demokrácia a munkahelyen* című vélemény ([8]) is tükrözi. Végezetül, a 25 és 34 év közötti fogyatékossággal élő fiatalok munkanélküliségi rátája csaknem kétszerese az ugyanennyi idős, fogyatékossággal nem rendelkezők munkanélküliségi rátájának (18 % szemben a 9,7 %-kal) ([9]).

3.7. Egyéni szinten az ifjúsági munkanélküliség rossz mentális egészséghez és elégtelen jólléthez, valamint alacsonyabb boldogsági rátához vezethet, és potenciálisan a közegészségügyi szolgáltatások iránti kereslet növekedését idézheti elő. Emellett nagyobb a kockázata annak, hogy a társadalom széttöredezetté válik a társadalmi kirekesztés különböző formái miatt, amelyekkel a fiatal munkanélküliek szembesülhetnek. A fiatalkori munkanélküliség növeli annak esélyét, hogy az egyén a későbbi életében is munkanélkülivé válik, és kedvezőtlenül befolyásolja az élet későbbi szakaszában elért keresetet is, amikor az egyén foglalkoztatása biztosított, ha erre egyáltalán sor kerül. A fiatal munkanélküliek több dimenzióban is nagyobb valószínűséggel tapasztalják meg a készségek elértéktelenedését vagy a társadalmi kirekesztést. Jól dokumentált a Covid19 hatása a fiatalok mentális egészségére.

3.8. Fontos foglalkozni az „elbizonytalanodott” fiatal munkavállalók és azon fiatalok helyzetével is, akiknek komoly nehézségekkel kell szembenézniük a munkába való beilleszkedés során. A korai iskolaelhagyás és az iskolai változások kihívást jelentenek. Ennek következtében a fiatalok elveszíthetik a kapcsolatot a munkaerőpiac realitásával.

3.9. A fiatalok gazdasági tevékenységének fokozását szolgáló egyik módszer a vállalkozói szellem, a kreativitás és az innovatív megközelítések támogatása. A készségek európai évének tevékenységei általánosan érvényesíthetik a vállalkozói ismeretekről szóló oktatást, és felhasználhatják a jól bevált gyakorlatokat, mint például a fiatal vállalkozók programjai és versenyei.

3.10. Az EU komolyan vette a fiatalok foglalkoztatásának kihívását: fő szakpolitikai válasza a „megerősített” ifjúsági garancia. Az ifjúsági garancia célja eredetileg az volt, hogy az iskolából való kilépést vagy a munkanélkülivé válást követő meghatározott időn belül munkahelyet, munkatapasztalatot, tanulószerződéses gyakorlati képzést, képzést, illetve képzéssel kombinált munkavégzést biztosítson a 18–24 év közötti fiatalok számára. Az Európai Bizottság azt ajánlotta, hogy az ifjúsági garanciát a munkanélkülivé válásukat követő négy hónapon belül ajánlják fel a fiataloknak. A megerősített ifjúsági garancia kötelezettségvállalás a tagállamok részéről arra, hogy az összes 30 év alatti fiatal színvonalas állásajánlatot kapjon, vagy további oktatásban, tanulószerződéses gyakorlati képzésben vagy gyakornoki képzésben részesüljön.

3.11. A hatékony munkahelyváltás biztosítása érdekében elő kell mozdítani az oktatási reformot, kezelni kell a készségkereslet és -kínálat közötti eltéréseket, és az egész életen át tartó tanulásra, a felnőttképzésre, az átképzésre és a továbbképzésre kell összpontosítani. Az EGSZB megállapítja, hogy az Európai Bizottság előrelépést tett az európai oktatási térség létrehozása, a szakképzéssel kapcsolatos európai együttműködés keretének megerősítése és a digitális oktatási cselekvési terv végrehajtása terén.

3.12. Az EGSZB tudomásul veszi továbbá az egyéni tanulási számlákról szóló új európai bizottsági kezdeményezést, különösen a mikrohiteleket és az új egyetemi csomagot. Új lendületet kapott a fiatalok megfelelő készségekkel való felvértezése, valamint a fiatal diákok, gyakornokok és vállalkozók mobilitásának támogatása.

([7]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Bizonytalan foglalkoztatás és mentális egészség (feltáró vélemény a spanyol elnökség felkérésére)(HL C 228., 2023.6.29., 28. o.).

([8]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Munkahelyi demokrácia (feltáró vélemény a spanyol elnökség felkérésére) (HL C 228., 2023.6.29., 43. o.).

([9]) https://www.disability-europe.net/downloads/1046-ede-task-2-1-statistical-indicators-tables-eu-silc-2018.

4. **A Covid19 hatása**

4.1. Az Eurostat szerint a fiatalokat súlyosabban érintette a Covid19-világjárvány, mint az időseket. A 15–29 éves fiatalok foglalkoztatási rátája az EU-ban 2020 harmadik negyedévében - 2,8 százalékpont volt a világjárványt megelőző, 2019. évi harmadik negyedévhez képest. 2021 harmadik negyedévében azonban fellendülés következett be, amikor is a foglalkoztatási ráta már csak 0,1 százalékponttal maradt el a 2019. harmadik negyedévitől. 2020 harmadik negyedévét 2019 harmadik negyedévével összehasonlítva valamennyi országban csökkent a fiatalok foglalkoztatási rátája.

4.2. E tendenciák tekintetében az Eurostat az EU-n belül is különbséget állapított meg. 2021 harmadik negyedévében az EU tagállamainak többsége (27-ből 16) még nem mutatott teljes helyreállást, mivel a fiatalok foglalkoztatási rátája még mindig a 2019 harmadik negyedévében mért érték alatt volt. A legnagyobb elmaradást Portugáliában, Bulgáriában, Lettországban, Csehországban és Lengyelországban mérték (2021. harmadik negyedévében mindegyik országban legalább 3 százalékpontos elmaradással a 2019. harmadik negyedévihez képest). Ezzel szemben Írországban, Franciaországban és Szlovéniában figyelték meg a 15-29 éves munkavállalók arányának legnagyobb emelkedését 2021 harmadik negyedévében a Covid19 előtti helyzethez képest (2021 harmadik negyedévében a ráta mindegyik országban legalább 2 százalékponttal haladta meg a 2019 harmadik negyedévit).

4.3. Az Eurofound arról számolt be, hogy a 2008-as pénzügyi válságot követően a fiatalok támogatására irányuló uniós és tagállami szakpolitikai erőfeszítések ellenére a fiatalokat érintette a legsúlyosabban a munkahely elvesztése a Covid19-válság idején. Felülreprezentáltak voltak a pandémiás korlátozások által leginkább sújtott ágazatokban, és nagyobb valószínűséggel dolgoztak részmunkaidőben vagy ideiglenes szerződéssel, az „Élet, munka és Covid19” e-felmérés legalább két fordulójában részt vevő 1829 éves válaszadók 12 %-a vesztette el az állását, a diákoknak pedig ugyancsak 12 %-a munkanélküliséggel néz szembe. Hasonló hatásokról számoltak be a megtakarítások, a mentális egészség és a szegénység tekintetében.

4.4. Az Insee felmérése ([10]) szerint a Covid19-járványhoz kapcsolódó első lezárás már 2020 tavaszán példátlan mértékű visszaesést idézett elő: a vállalkozások 73 %-a számolt be arról, hogy értékesítése több mint 10 %-kal, 35 %-uk esetében pedig több mint 50 %-kal csökkent ebben az időszakban. A vállalkozások egyharmada átlagosan 57 napra zárt be, a legtöbb esetben a lakossági beléptetésre vonatkozó adminisztratív korlátozások miatt (65 %), de az okok közé tartoznak az ellátással (8 %) vagy a lehetőségekkel (7 %) kapcsolatos kérdések is. A tevékenység felfüggesztése elsősorban a nagyközönséggel való legszorosabb kapcsolattal járó tevékenységeket érintette: a vendéglátási szolgáltatásokat, a szálláshely-szolgáltatást, a személyi szolgáltatásokat, a kulturális és szabadidős tevékenységeket, valamint a légi közlekedést. 2020 szeptemberében a vállalkozások 1 %-a még zárva volt.

4.5. A tevékenység hirtelen visszaesésének kezelése érdekében 5 vállalkozásból több mint 4 igényelte a hatóságok által nyújtott támogatást: a rövidített munkaidőt (a vállalkozások 70 %-a), a társadalombiztosítási járulékok halasztott fizetését (53 %) és az államilag garantált hiteleket (41 %). A vendéglátási ágazat (97 %), a gépjármű-kereskedelem és -javítás (96 %) és a szálláshely-szolgáltatás (95 %) különösen sok esetben támaszkodott ezekre az intézkedésekre.

4.6. 2021-ben a világjárvány újabb hulláma következett, majd 2022 februárjában az európai gazdaság az ukrajnai katonai konfliktus és az annak kapcsán kialakult magas energiaárak, a nyersanyagokhoz való korlátozott hozzáférés, az ellátási láncon belüli hiányok, valamint az ehhez kapcsolódó magas infláció hatásait érezte.

4.7. Mindezek ellenére az EU egységes piacán működő vállalkozások minden tőlük telhetőt megtettek a munkahelyek megőrzése és új munkahelyek teremtése érdekében.

4.8. Az oktatással kapcsolatban az Európai Ifjúsági Fórum arról számolt be, hogy a világjárvány idején a távoktatás minősége változó volt: a fiatalok tizede nem tudott képzésben, oktatásban vagy vizsgán részt venni. A diákok mintegy kétharmada vélte úgy, hogy „valamivel kevesebbet” vagy „lényegesen kevesebbet” tanul. A marginalizálódott fiatalok háromnegyede gondolta úgy, hogy „valamivel kevesebbet” vagy „lényegesen kevesebbet” tanul. Előfordulhat azonban, hogy az egyedi körülmények jelentősen megváltoztak. Az oktatási bizonytalanság és az online tanulás kihívásai a fiatalok számára a stressz és jólléti problémák forrása volt. Bár a hatás mértéke nem egyértelmű, az oktatásban előállt zavar valószínűleg hosszú távú negatív hatásokkal jár a foglalkoztatásra, az oktatási eredményekre, valamint az egészségre és a jóllétre nézve. Lehetséges, hogy ennek a helyzetnek pozitív mellékhatásai is vannak, amelyek olyan kombinált oktatási rendszer előtt nyitnak utat, amely különböző tanulási formákat és technológiai eszközöket használ, és amely minden fiatal számára hozzáférhető, beleértve a fogyatékossággal élő és a távoli régiókban élő fiatalokat is.

([10]) Institut national de la statistique et des études économiques, https://www.insee.fr/en/statistiques/5018508.

4.9. A Covid19-világjárvány legdrámaibb hatásai azonban a fiatalok mentális egészségét érték. A depressziós tünetek, köztük a szorongás, a kimerültség, az elszigeteltség és az öngyilkossági gondolatok száma növekszik. Aggodalomra adnak okot a jövő miatti félelmek. Ausztriában végzett kutatások szerint e fiatalok többsége nem részesült semmilyen támogatásban. Ez a vonatkozó lehetőségekkel kapcsolatos ismeretek hiányának tudható be, de a regionális és gazdasági egyenlőtlenségek is szerepet játszanak. Spanyolországban a legfiatalabbak között az öngyilkosság lett a vezető halálozási ok. A világjárvány rávilágított a lelki szenvedésre: 2020-ban 3 941 öngyilkosság történt, amelyből 300-at 14–29 évesek követtek el. A közegészségügyi rendszerek nem rendelkeznek a mentális egészségi problémákkal küzdő fiatalok segítéséhez szükséges erőforrásokkal. Az írországi fiatalokkal és gyermekekkel végzett longitudinális vizsgálat legutóbbi szakasza gyakorlatilag a depresszió és a mentális betegségek előfordulásának megkétszereződését mutatta a fiatalok körében.

4.10. Ugyanígy egyértelműen nem helyénvaló, ha a szellemi vagy testi fogyatékossággal élő fiatalokat kedvezőtlenebb bánásmódban részesítik az életkoruk, valamint – akár kortól függetlenül, akár azon felül – a fogyatékosságuk alapján. Emellett nem szabad megfeledkezni a távoli vidéki területek fiataljairól és a nemi alapon történő megkülönböztetéstől szenvedőkről sem.

4.11. A fogyatékossággal élő fiatalok foglalkoztatására vonatkozó statisztikai adatok szintén hiányosak: a mennyiségi mutatókat, – például a munkanélküliségi ráta – ki kell egészíteni más mutatókkal, mint például a képzési szint, a kínált szerződések jellege (határozott idejű, határozatlan idejű, ideiglenes), az általános munkakörnyezetben való foglalkoztatás aránya, valamint a fiatalok szociális és pénzügyi helyzete.

5. **A fiatalokkal szembeni egyenlő bánásmód a munkaerőpiacon**

5.1. Az egyenlőség az EU egyik olyan alapelve és joga, amely a Szerződésen és az EU Alapjogi Chartáján alapul, és amelyet másodlagos uniós jogszabályok támasztanak alá. A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteit a 2000/78/EK tanácsi irányelv ([11]) határozza meg, amely mind a mai napig megfelel a céljának.

5.2. Láthatjuk tehát, hogy a fiatalok jövője az EU egyik legfontosabb ügye, és hogy a fiatalok munkaerőpiaci kilátásai nagyon fontos részét képezik fejlődésüknek. Az EU számos, a fiatalokat és munkaerőpiaci helyzetüket célzó politikával és eszközzel rendelkezik. Az Európai Unió működéséről szóló szerződéssel és a szubszidiaritás elvével összhangban a tagállamok számos ilyen kérdésben hatáskörrel rendelkeznek, ennélfogva politikáik a jelentés központi elemét képezik.

5.3. Más csoportokhoz képest a pandémia több tekintetben is nagyobb szenvedést okozott a fiatalok számára. A témának tulajdonított jelentőségre tekintettel ezért méltányos lenne a munkaerőpiaci politika valamely konkrét aspektusát megvizsgálva, az ebből nyert bizonyítékok alapján meghatározni, hogy a fiatalokat a koruk alapján nem részesítik-e bármilyen módon kedvezőtlenebb bánásmódban, mint másokat. A téma lehetséges terjedelmére tekintettel fontos egyértelművé tenni, hogy mit vizsgál ez a vélemény. A hangsúly itt azokon az egyértelműbb eseteken van, amikor a jogszabályok vagy a szakpolitikai intézkedések a fiatalokkal szemben – kizárólag az életkoruk alapján – közvetlenebbül alkalmaznak kedvezőtlenebb bánásmódot. Elkerülhetetlen, hogy nagyobb hangsúlyt kapjanak azok a területek, ahol a legtöbb információ áll rendelkezésre, és ahol a legegyértelműbb a helyzet. Ezek a következők: minimálbérek, szociális biztonsági és szociális támogatási szabályok, valamint – kisebb mértékben (a már elvégzett munka miatt) – a nem fizetett szakmai gyakorlatok.

6. **Minimálbérek**

6.1. Az Európai Unió működéséről szóló szerződéssel ([12]) és a szubszidiaritás elvével összhangban a minimálbérek tagállami hatáskörbe tartoznak, ugyanakkor az Európai Unió intézkedéseket fogadhat el a tagállamok közötti együttműködés ösztönzésére, beleértve az irányelveket is. Az Európai Unióban biztosítandó megfelelő minimálbérekről szóló, már elfogadott (EU) 2022/2041 európai parlamenti és tanácsi irányelv ([13]) előkészítése során az Európai Bizottság kijelentette, hogy a tagállamok többségében a minimálbér megfelelősége nem kielégítő, és/vagy hiányosságok tapasztalhatók a minimálbérek nyújtotta védelem lefedettsége tekintetében annak ellenére, hogy a védelem valamennyi uniós tagállamban létezik, akár jogszabályi rendelkezések („jogszabályban meghatározott minimálbér”), akár kollektív szerződések révén. A javaslat a szociális jogok európai pilléréből származik.

6.2. Az irányelv célja annak biztosítása, hogy a munkavállalókat – függetlenül attól, hogy hol dolgoznak az Unióban – tisztességes megélhetést lehetővé tévő, megfelelő minimálbérek védjék. Ezen általános cél elérése érdekében a javaslat keretet hoz létre a minimálbérek megfelelőségének, valamint a minimálbérek nyújtotta védelemhez való munkavállalói

([11]) A Tanács 2000/78/EK irányelve (2000. november 27.) a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról (HL L 303., 2000.12.2., 16. o.).
([12]) EUMSZ 153. cikk (2) bekezdés a) és b) pont.
([13]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2041 irányelve (2022. október 19.) az Európai Unióban biztosítandó megfelelő minimálbérekről (HL L 275., 2022.10.25., 33. o.).

hozzáférésnek a javítására. Ezek a célkitűzések mind a jogszabályban meghatározott minimálbéreket, mind a kollektív tárgyalások rendszerét alkalmazó tagállamok szempontjából relevánsak. Az irányelv úgy kívánja e célokat elérni, hogy figyelembe veszi és teljes mértékben tiszteletben tartja a nemzeti rendszerek sajátosságait, a nemzeti hatásköröket, a szociális partnerek autonómiáját és a szerződési szabadságot.

6.3. A minimálbér azon területek egyike, amelyeken a fiatalokkal szemben jelentős mértékű egyenlőtlen bánásmód tapasztalható az EU tagállamaiban. A fiatalok különösen nagy mértékben függenek a minimálbértől, mivel – az Európai Ifjúsági Fórum szerint – több mint a negyedük él minimálbéren, szemben a felnőttek tizedével. Számos tagállam külön „ifjúsági minimálbért" állapított meg, amely minden esetben alacsonyabb, mint az egyes korcsoportok általános minimálbére, míg mások kizárják a 18 év alattiakat a minimálbérre vonatkozó jogszabályok hatálya alól. Ez a helyzet Belgiumban, Franciaországban, Hollandiában, Írországban, Luxemburgban, Máltán és Németországban. Franciaország rendelkezései talán nem kapcsolódnak túlzottan szorosan az életkorhoz, mégis sok fiatalra kihatnak. A tanulószerződéses gyakorlati képzésre egyéb csökkentett mértékek vonatkoznak, azonban ezek nem képezik a jelentés tárgyát, és általában a szociális partnerek közötti megállapodás határozza meg őket. Az Egyesült Királyságban a fiatalok minimálbér alatti béreket kapnak. Részletek az 1. mellékletben találhatók.

6.4. Az ifjúsági minimálbér nem veszi figyelembe a fiatalok egyenlő munkáért járó egyenlő bérhez való jogát, miközben az ILO kutatásai több ízben kimutatták, hogy a fiatalok foglalkoztatási arányának növelésében sem hatékony. A lényegi kérdés az egyenlő munkáért járó egyenlő bér. A fiatalok ugyanis arról tájékoztatták az ifjúsági szervezeteket, hogy bizonyos szolgálati időt követően azonos munkakörben náluk idősebb kollégákat felügyelhetnek vagy képezhetnek, de alacsonyabb fizetést kapnak, vagy e jogszabályi rendelkezések miatt akár arra is kérhetik őket, hogy a kollégáiknál alacsonyabb fizetéssel vállaljanak felügyeleti szerepet.

6.5. Így miközben ezekben a tagállamokban a fiatalok járművet vezethetnek, szavazhatnak és katonai szolgálatot teljesíthetnek, és minden más értelemben felnőttként kezelik őket, a teljes felnőtt minimálbérre mégsem jogosultak. Hollandiában a legfiatalabb korosztály esetében az ifjúsági minimálbér a felnőtt minimálbér mindössze 30 %-a, ami komolyan akadályozza a fiatalokat abban, hogy tisztességes életszínvonalon, önálló életet élhessenek. Annak ellenére, hogy az EU 2022-t az ifjúság évének nyilvánította, a jogalkotási folyamat során elfogadott politikai álláspont nem foglalkozott érdemben a fiatalokat érintő eltérő kérdésekkel.

6.6. Az ILO nemrégiben 43, 1990 óta kiadott tudományos közlemény alapján metaelemzést végzett az ifjúsági minimálbér hatásáról, amelyben megállapította, hogy az esetek túlnyomó többségében a minimálbéreknek nincs vagy nagyon csekély hatása van az ifjúsági foglalkoztatásra. Egyes esetekben az ifjúsági minimálbér emelésével a fiatalok foglalkoztatási rátája is nőtt. Az irányelv hatásvizsgálatában az Európai Bizottság ismertette a Portugáliából, Belgiumból és Hollandiából származó kutatási eredményeket, amelyek azt mutatják, hogy az ifjúsági minimálbérnek nincs jelentős hatása az ifjúsági foglalkoztatás arányára.

7. **Munkanélküli ellátások kifizetése**

7.1. A munkanélküliség időszaka szintén olyan terület, ahol a fiatalokkal szemben eltérő bánásmódot alkalmazhatnak. Ez ugyancsak nagyrészt tagállami hatáskörbe tartozik, különösen a kifizetések mértéke, időszaka és feltételei tekintetében. A nemzeti rendszerek Európa-szerte nagyfokú sokféleséget és összetettséget mutatnak. El tudunk azonban képzelni olyan eseteket, amikor ezek a különbségek olyan kérdésekre hatnak ki, mint a foglalkoztatás és az EU-n belüli szabad mozgás. A munkanélküli ellátások rendszere a fiatalokat is hátrányosan érintheti, mivel nem feltétlenül rendelkeznek a megfelelő rendszerbe történő „befizetéshez" szükséges időszakkal.

7.2. E rendszereken túl a tagállamok jelentős eltéréseket mutató szociális támogatási kifizetéseket nyújtanak, és a szociális támogatási rendszerek szintén nemzeti hatáskörbe tartoznak. Egyesek rászorultsági alapon vehetők igénybe, mások nem. Emellett az életkor kapcsán meglehetősen összetett a kép, és sem a kifizetések, sem ez a jelentés nem tehet igazságot a kérdésben. Számos egyéb tényező mellett óhatatlanul eltérések vannak a jogosultság megszerzése érdekében beszámítható időszak és a juttatások időtartama tekintetében. Kétségtelenül jobb és világosabb adatokra van szükség ahhoz, hogy több kutatást lehessen végezni. Néhány rövid megállapítás:

— Egyes rendszerekben külön rendelkezések vonatkoznak a 45 év felettiekre vagy más korcsoportokra. Csak kevés ország biztosít rövidebb beszámítható időszakot a 25 év alattiak számára.

— Svédországban azok a fiatal, 18–24 éves munkanélküliek, akik munkaerőpiac-politikai programokban vesznek részt, tevékenységi támogatásban (svédül *aktivitetsstöd*) részesülnek, amelyhez munkanélküli ellátásra való jogosultság kapcsolódik. Esetükben a munkanélküli ellátási rendszer értelmében meredekebben csökken a kifizetett juttatások mértéke.

— Luxemburgban a jogszabályban meghatározott minimálbér (franciául *salaire social minimum*) 70 %-ának megfelelő juttatás jár a 18 éves, illetve 40 %-os juttatás a 16–17 éves fiataloknak egy 36 hetes várakozási időszak után, amely 26 hétre csökkenthető, ha a kérelmező tanulmányokat folytat.

— Írországban a 18–24 év közötti, nem „önállóan élő” fiatalok álláskeresési támogatása a felnőtteknek járó támogatás mintegy 60 %-a. A teljes díjat azok kapják, akik részt vesznek a megfelelő tanfolyamokon és képzéseken.

8. **Nem fizetett szakmai gyakorlatok**

8.1. Az Európai Parlament felszólított a nem fizetett szakmai gyakorlatok betiltására, a Szociális Jogok Európai Bizottsága pedig megállapította, hogy a belga jogszabályok hiányosságai lehetővé teszik, hogy a fiatalokat nem fizetett szakmai gyakorlatok keretében szabad munkaerőként zsákmányolják ki. Az Európai Ifjúsági Fórum által benyújtott kollektív panasz kivizsgálását követő határozatában a bizottság megállapította, hogy a jelenlegi belgiumi munkaügyi felügyeleti rendszerek nem nyújtanak kellő védelmet a kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű fiatal munkavállalóknak.

A szakmai gyakorlatok különböző típusait tekintve és a tagállamok között egyaránt éles különbségek mutatkoznak mind a tagállamok keretszabályozásai, mind pedig a szabályozások szigorúsága tekintetében. Egyes tagállamokban nem létezik a szakmai gyakorlat jogi meghatározása.

8.2. A szakmai gyakorlatok minőségi keretrendszeréről szóló, 2013-ban elfogadott tanácsi ajánlás biztosítani kívánja, hogy a szakmai gyakorlatok hatékonyan könnyítsék meg az oktatásból a munka világába való átmenetet, és ezáltal növeljék a fiatalok foglalkoztathatóságát. A javaslat meghatározza azokat az iránymutatásokat, amelyek révén biztosíthatók a színvonalas ismeretanyagok és a megfelelő munkakörülmények.

8.3. A nem fizetett szakmai gyakorlatok olyan, a fizetett alkalmazottak által végzettekhez hasonló munkavégzési időszakokként definiálhatók, amelyek nem kapcsolódnak formális és kifejezett oktatási, képzési, önkéntes vagy tanulószerződéses folyamathoz.

8.4. Miközben a munkatapasztalat és a gyakorlati tapasztalatszerzés létfontosságú a munkaerőpiacra újonnan belépő fiatalok számára, a nem fizetett szakmai gyakorlatokkal kapcsolatos fellépést szorgalmazók szerint túl sok fiatal kerül a nem fizetett szakmai gyakorlatok és az alacsony színvonalú munkatapasztalatok körforgásába, amely miatt a korcsoportban nem csekély mértékű a kiábrándultság a munkaerőpiaccal kapcsolatban.

8.5. Az Európai Ifjúsági Fórum az országok bizonyos körénél vizsgálta a nem fizetett szakmai gyakorlatokra vonatkozó szakpolitikákat. Franciaországban a szakmai gyakorlatokat szigorúan szabályozzák, és csak formális oktatási tantervek keretében végezhetők. Fizetés nélkül a két hónapos vagy annál rövidebb időtartamú, tanulmányok keretében folytatott szakmai gyakorlat végezhető. Romániában a szakmai gyakorlatokat külön jogszabályok, részletesen szabályozzák. A gyakornokok a minimálbér 50 %-ára jogosultak. A nyitott munkaerőpiacon a nem fizetett szakmai gyakorlatok illegálisak, de az erre vonatkozó szabályokat gyakran kijátsszák.

8.6. A nyitott munkaerőpiacon történő szakmai gyakorlatokat nem határozza meg és nem szabályozza jogszabály, és Horvátországban sem gyakoriak, de vannak más, szabályozott gyakornoki formák. Bulgáriában a külön szakmai gyakorlatra vonatkozó jogszabályok keretén kívül zajló, nem fizetett szakmai gyakorlat legális és gyakori. A gyakornoki szabályokat követő nyílt munkaerőpiaci szakmai gyakorlatok esetében a gyakornokok legalább a nemzeti minimálbérre jogosultak.

8.7. Ausztriában a nyitott munkaerőpiacon a szakmai gyakorlatokat elvileg az ágazatspecifikus kollektív szerződéseknek megfelelően kell díjazni. A nyitott munkaerőpiacon azonban a szakmai gyakorlat jogszerűen folytatható fizetés nélkül oktatási jogviszony keretében, és ez gyakran előfordul. A fizetés nélküli munka illegális Írországban, a jogot azonban gyakran nem érvényesítik a gyakornoki állások esetében, mivel a nem fizetett szakmai gyakorlat bevett formának számít, amelyet gyakran nyilvánosan hirdetnek is.

Kelt Brüsszelben, 2023. június 15-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Oliver RÖPKE

MELLÉKLET ([1])

1. táblázat

Egyes uniós tagállamok és az Egyesült Királyság esetében 2021 januárjától alkalmazott, minimum alatti mértékek

Ország	Munkavállalói csoport	A teljes mérték százalékában	A minimálbér mértéke (2021, eltérő jelölés hiányában EUR)
Belgium	16 éves vagy annál fiatalabb munkavállalók (diákszerződés nélkül)	70	1 138/hónap
	17 éves munkavállalók (diákszerződés nélkül)	76	1 236/hónap
	18 éves munkavállalók (diákszerződéssel)	82	1 333/hónap
	19 éves munkavállalók (diákszerződéssel)	88	1 431/hónap
	20 éves munkavállalók (diákszerződéssel)	94	1 528/hónap
Franciaország	15–16 év közötti, kevesebb mint hat hónapos ágazati tapasztalattal rendelkező munkavállalók; nyári szünidőben dolgozó 16 év alattiak	80	1 244/hónap
	17 éves, kevesebb mint hat hónapos ágazati tapasztalattal rendelkező munkavállalók	90	1 399/hónap
	Munkához kötött képzési szerződéssel rendelkező fiatalok ([1]), életkor és korábbi képesítés szerint	55–100	855–1 555/hónap
	Tanulószerződéses tanulók, életkoruktól, szolgálati idejüktől és az alkalmazandó ágazati megállapodástól függően	27–78	420–1 213/hónap
	Gyakornokok ([2])	—	3,70/óra
	Fogyatékossággal élő munkavállalók befogadására szakosodott speciális központokban alkalmazott munkavállalók	55–100	855–1 555/hónap
Németország	A minimálbér nem vonatkozik a 18 év alattiakra.	—	550/hónap
Írország	18 év alatti munkavállalók	70	7,14/óra
	18 éves munkavállalók	80	8,16/óra
	19 éves munkavállalók	90	9,18/óra
Lettország	Elítéltek (börtönbüntetésüket töltők)	50	250/hónap

([1]) A következő alapján: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef21015en.pdf.

Ország	Munkavállalói csoport	A teljes mérték százalékában	A minimálbér mértéke (2021, eltérő jelölés hiányában EUR)
Luxemburg	15 és 17 év alatti munkavállalók	75	1 651/hó; 9,55/óra
	17 és 18 év közötti munkavállalók	80	1 762/hónap 10,18/óra
	18 év feletti, nem szakképzett munkavállalók	100	2 202/hónap 12,73/óra
Málta	17 év alatti munkavállalók	95	171/hét
	17 éves munkavállalók	96	174/hét
Hollandia	15 éves munkavállalók	30	505/hónap
	16 éves munkavállalók	34,5	581/hónap
	17 éves munkavállalók	39,5	666/hónap
	18 éves munkavállalók	50	842/hónap
	19 éves munkavállalók	60	1 011/hónap
	20 éves munkavállalók	80	1 348/hónap
	21 éves munkavállalók	100	1 685/hónap
Portugália	A tanulószerződéses gyakorlati képzésben és szakmai gyakorlaton részt vevő munkavállalók	80	621/hó
	Fogyatékossággal élő munkavállalók	50	388/hó
Egyesült Királyság	18 év alatti munkavállalók	47,6	4,15 GBP (4,62 EUR)/óra
	18 és 20 év közötti munkavállalók	52,2	4,55 GBP (5,06 EUR)/óra
	21 és 24 év közötti munkavállalók	74	6,45 GBP (7,17 EUR)/óra
	19 év alatti tanulószerződéses tanulók, 19 éves vagy idősebb tanulószerződéses tanulók a tanulószerződéses gyakorlati képzés első évében	94	8,20 GBP (9,12 EUR)/óra

([1]) *Franciaországban az ilyen szerződések lehetővé teszik a fiatal munkavállalók számára, hogy szakmai képesítést szerezzenek, és elősegítik szakmai beilleszkedésüket, reintegrációjukat.*

([2]) *Két hónapnál rövidebb időtartamra végezhető fizetés nélkül.*

Megjegyzés: Németország nem közölte az óradíjakat és azoknak a minimálbér mértékéhez viszonyított arányát. *Ennek az az oka, hogy a minimális összeget havonta, és nem óránként számítják. Németországban a tanulószerződéses gyakorlati képzés utáni kifizetés nem minősül bérnek. A tanulószerződéses gyakorlati képzések iskolai időt is magukban foglalnak. Jogi szempontból a tanulószerződéses gyakorlati képzés után járó kifizetések az egyetemi hallgatóknak járó juttatásokhoz hasonlók. N/a = nem alkalmazható.*

Forrás: Eurofound tudósítói hálózat, nemzeti hivatalos források alapján